Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Jaciment paleontològic de la cova de Coll Verdaguer

Cervelló

Ubicació

Comarca:	Baix Llobregat
Lloc/Adreça:	Al sud del Bosc de les Comes i a l'est del Mas Nou del Lledoner.
Emplaçament	Poc abans del Mas del Lledoner N-340, km 1.235. S'accedeix pel Camí de Vallirana fins al Coll Verdaguer, i en una cruïlla s'agafa el camí que puja direcció nord-est. Es recorren uns 100 metres fins a arribar-hi.

Coordenades:

Latitud:	41.393357
Longitud:	1.911111
UTM Est (X):	408969
UTM Nord (Y):	4582997

Classificació

Número de fitxa	08068 - 22
Àmbit:	Patrimoni natural
Tipologia	Jaciment paleontològic
Estil / època:	Neògen
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Tenint en compte les intervencions mineres, els nivells arqueològics de la cova es troben es un estat de preservació regular-bo.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	Xarxa natura 2000
Europea – Atributs inspire:	Natura 2000 – Lloc d'importància comunitària
Tipus de protecció:	Xarxa natura 2000
Europea – Atributs inspire:	Natura 2000 – Àrea especial de conservació
Observacions protecció:	Pla Especial i catàleg del patrimoni arquitectònic i ambiental de Cervelló, 2017. PEPAAC – ph-65.

Data aprovació: dt., 02/05/2017 - 12:00
Número inventari Generalitat i altres inventaris CCAA 13740
Accés Difícil
Ús actual: Científic
Titularitat Privada
Titular: 08067A003000040000AS
Fitxes associades:
Jaciment arqueològic de la cova de Coll Verdaguer
Cova del Coll Verdaguer
Autoria de la fitxa Juana María Huélamo Gabaldón - Kuanum
Data de registre de la fitxa: dc., 20/12/2023 - 16:53

Descripció

La intervenció arqueològica realitzada durant les campanyes 2006-2007-2008 es va centrar especialment en dues sales de la cavitat: la Sala Sal de Llop i la Sala dels Ursus, situades a diferents nivells.

A la Sala de Llop, es va estudiar una fascinant seqüència estratigràfica en la qual els materials arqueològics estaven seccionats per l'extracció de la sal de llop de la cavitat. Aquesta seqüència va revelar un tall estratigràfic d'uns 2 metres amb una cronologia que s'estén entre els 39.000 i 45 000 anys.

Un dels elements més rellevants per comprendre la dinàmica acumulativa d'aquest jaciment va ser la recuperació d'una notable quantitat de copròlits en un estat de conservació excel·lent.

La presència d'aquests excrements, juntament amb les restes de fauna, especialment d'herbívors com cérvols, cabres, cavalls i bòvids, així com les estelles i ossos amb senyals de mossegades, certifiquen l'ús habitual de la cavitat com a cau de carnívors.

En altres nivells d'ocupació de la cavitat, s'ha definit una presència humana durant el Paleolític Mitjà, identificada mitjançant les restes d'indústria lítica recuperades i zones amb major acumulació de carbons i pedres cremades, indicant episodis de combustió.

Així, es pot concloure que la cova va ser utilitzada de manera alternant com a cau de carnívors i com a refugi d'hibernació per part de l'os bru, documentat específicament a la Sala dels Ursus. Aquestes troballes suggereixen un ús diversificat de la cavitat al llarg del temps, amb grups neandertals que van visitar la cova i l'os bru usant-la com a refugi d'hibernació.

Observacions:

La cova va ser explotada com a pedrera de “sal de llop” (calcita) (MARGALL, 2018: 7).

L'estudi d'aquesta cova va aportar valuosa informació sobre les dinàmiques d'ocupació i utilització de l'espai durant el Paleolític en la regió del Garraf-Ordal.

Història

En el segle XIX s'hi havia extret sal de llop, coneguda científicament com a bisulfat de sodi (NaHSO?), és un compost químic que es presenta generalment en forma de cristalls o pols blanca i té diverses aplicacions tant en la indústria com en l'àmbit domèstic.

En el segle XIX es feia servir per a la producció de vidre. Actualment, s'utilitza per ajustar el pH de l'aigua mantenint-lo en els nivells adequats per a la desinfecció i per evitar la corrosió de les instal·lacions. També és un component actiu en alguns detergents i productes de neteja gràcies a la seva capacitat per eliminar greixos i residus

En la indústria tèxtil es fa servir en el procés de tintura de teles per preparar i netejar les fibres. En el tractament de metalls s'utilitza per netejar i preparar superfícies metàl·liques abans del galvanitzat o altres tractaments.

La descoberta recent de la cavitat va ser fruit de la recerca del Sr. Josep Maria Cervelló, geòleg de la Universitat de Barcelona, qui, en el marc de la seva investigació sobre cavitats càrstiques a Catalunya, va identificar aquesta cova.

Com a membre del Projecte de Recerca del Seminari d'Estudi i Recerques Prehistòriques (SERP), es va posar en contacte amb en Joan Daura i Montse Sanz, també membres del SERP i investigadors de la Universitat de Barcelona, especialitzats en les cronologies de la zona del Garraf-Ordal. Després de revisitar la cavitat, els tres investigadors van observar talls amb restes de fauna a la Cova del Coll Verdaguer. Aquest descobriment va ser comunicat al Servei d'Arqueologia.

La cova va passar a formar part del Projecte del SERP "El Plistocè Superior i l'Holocè a Catalunya", sota la direcció de J. M. Fullola i Pericot. Aquest projecte inclou un subprojecte específic per a la zona del Garraf-Ordal, titulat "Els Primers pobladors del massís del Garraf-Ordal". Les restes trobades en la cavitat van incloure carbons i restes de microfauna com ara membres de la família Leporidae, així com macrofauna com Cervus sp. i Ursus sp. Aquesta troballa de fauna suggereix una rica diversitat d'espècies presents en el context arqueològic, aportant valuosa informació sobre l'entorn i l'ús d'aquest espai per part de les comunitats prehistòriques.

Bibliografia

AMB (2016) Text refós del pla especial i catàleg del Patrimoni Arquitectònic i Ambiental de Cervelló. S.Ll. Àrea Metropolitana de Barcelona.

DAURA, J.; 2004: El plistocè al massís del Garraf-Orda i Eix del Llobregat.

DAURA, J. 2008, Caracterització arqueològica i paleontològica dels jaciments plistocens: massís del Garraf-Ordal i curs baix del riu Llobregat.

DAURA, J.; SANZ, M.; ROSELL, J.; JULIÀ, R. 2010 Zona Arqueológica.

DAURA, J.: Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat), Arxiu del Servei d'Arqueologia, Mem. num.:6744.

DAURA LUJÁN, J.; SANZ BORRÀS, M.: Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat), campanyes 2006, 2007, 2008. Arxiu del Servei d'Arqueologia. Núm. 8558.

DAURA, J.; SANZ, M., Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat, Barcelona). Arxiu del Servei d'Arqueologia, nº reg. 9087.

DAURA, J.; SANZ, M. (2011): Memòria de la intervenció arqueològica a la Cova del Coll Verdaguer. (Cervelló, Baix Llobregat). campanya 2010-2011. Arxiu del Servei d'Arqueologia, Mem. Núm.: 10254.

MARGALL, Meritxell; MIRALLES, Jordi. (2018) Diagnosi dels espais lliures - municipi de Cervelló. Informe tècnic. Barcelona: Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial SITXELL, Diputació de Barcelona.

Enllaços d'interès:

Cercador de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya

COVA DE
COLL VERDAGUER